



การอภิปรายผล

จากการศึกษาประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาตนแบบมาราธอน ต่อการพัฒนา "ตน" ของผู้รวมกลุ่ม ดังที่ปรากฏในบทที่ 3 แสดงให้เห็นว่า

1. ในการวัดผลทันทีหลังจากการเข้ากลุ่มพบว่า กลุ่มพัฒนาตนแบบมาราธอน มีผลทำให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มมีการพัฒนา "ตน" สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับสถิติ .05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า ลักษณะ "ตน" ก่อนการเข้ากลุ่มจะแตกต่างจากลักษณะ "ตน" ซึ่งวัดทันทีหลังจากการเข้ากลุ่ม และสอดคล้องกับงานวิจัยของควินแนน และฟูลด (Quinan and Foulds, 1970) ยังและยาคอบสัน (Young and Jacobson, 1970) เทรปป์ และฟริก (Treppa and Frike, 1972) คิมบอลด์และเกลโด (Kimball and Gelso, 1974) และโจนส์และเมคเวิน (Jones and Medvene, 1975) ที่พบว่า เมื่อวัดผลทันทีหลังจากการเข้าร่วมกลุ่มมาราธอน ผู้เข้าร่วมกลุ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาตนในลักษณะต่าง ๆ แต่ละด้าน พบว่า หลังจากการเข้ากลุ่มแล้วลักษณะ "ตน" ของผู้เข้าร่วมกลุ่มใน 4 ด้าน มีคะแนนสูงขึ้นอย่างเด่นชัด คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งได้แก่ (1) ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (2) ด้านทักษะทางการสื่อสารแก่กันและกัน (3) ด้านการไม่เอาแต่ใจตนเอง และ (4) ด้านการปรับตัวทางสังคม จะเห็นได้ว่าในส่วนของตนเอง ผู้เข้าร่วมกลุ่มได้พัฒนาตนเองในด้านอารมณ์และด้านเอาใจตนเอง และในแง่การติดต่อกับผู้อื่นก็ได้มีการพัฒนาขึ้นด้วยดังที่ได้มีคะแนนสูงขึ้นในด้านทักษะในการติดต่อสื่อสารกันและกัน และด้านในการปรับตัวทางสังคม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของควินแนน และฟูลด (Quinan

and Foulds, 1970) และเทรปปาและฟริก (Treppa and Frike, 1972) ที่ศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาคนแบบมาราธอนมีผลทำให้ผู้เข้ากลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านการควบคุมตนเองทั้งในด้านอารมณ์ และความรู้สึกของตน ด้านการยอมรับตนเอง ด้านการเข้าใจความเป็นมนุษย์ รวมทั้งในด้านสังคม คือเพิ่มความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และตรงกับที่ สไตร์ฟิลด์ (Streiffield, 1969) พบว่า ประสบการณ์ในกลุ่มทำให้ครูบางคนมีการยอมรับความรู้สึกของนักเรียนมากขึ้น¹ คือมีใจกว้างและยอมรับความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น และสมาชิกบางคนมีความสามารถในการอธิบายได้อย่างแจ่มแจ้งมากขึ้น และสามารถตอบโต้กับนักเรียนได้อย่างดี และยังสนับสนุนความคิดของมินซ์ (Mintz, 1971) ที่กล่าวไว้ว่า "การใช้เวลายาวนานติดต่อกัน ทำให้เกิดสภาวะการงัดหูเขาเรียนกลุ่มใดคนหนึ่งพบแหล่งข้อมูล และสาเหตุของความยากลำบากในการสัมพันธ์กับผู้อื่น และไต่คล่องถึงวิธีการของตนในการสัมพันธ์กับผู้อื่น และความจริงอื่น ๆ"²

การที่มีลักษณะเพียง 4 ด้านที่มีการเปลี่ยนแปลงและลักษณะอีก 12 ด้านที่มีลักษณะคงที่นั้น อาจเนื่องมาจาก

1.1 ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม และข้อคิดต่าง ๆ ที่ผู้เข้าร่วมกลุ่มได้รับและเกิดการเรียนรู้ที่สูงในช่วงเวลาที่วัดพื้นที่หลังการเข้ากลุ่มนั้น ครอบคลุมการพัฒนาการเพียง 4 ด้านเท่านั้น

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ที่ผู้วิจัยได้พยายามสร้างเนื้อหาให้ครอบคลุมลักษณะ "ตน" คือการรับรู้ตนเองในด้านอารมณ์และสังคมในขอบเขตที่กว้าง

¹Streiffield, "The Aureon Encounter," pp. 199-211.

²Mintz, "Marathon Group.....," pp. 13-30.

ด้วยเหตุนี้เอง ผลการวิจัยจึงปรากฏเพียง 4 ค่านเท่านั้นที่มีคะแนนเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามแบบปลายเปิดพบว่า ผู้เข้าร่วมกลุ่มยังได้รับประโยชน์จากกลุ่มนอกเหนือจาก 4 ค่านที่กล่าวมาแล้ว เช่น ในด้านความไม่ท้อแท้ ที่รายงานไว้ว่า (ก) คนเราไม่ควรตั้งใจและกังวลกับอดีต ควรทำปัจจุบันให้ดีที่สุด (ข) จงเรียนรู้ที่จะต่อสู้อุปสรรคและปัญหามากกว่าคิดหนีหรือปลง (ค) ได้เข้าใจจากคนเราแตกต่างกันระหว่างบุคคล แต่เราก็สามารถปรับปรุงตัวเอง และทำอะไรที่ดีที่สุดสำหรับตัวเราเองได้ ในด้านการไม่เพ้อฝัน เช่น (ก) การทำอะไร ถ้าเราทำได้อย่างเหมาะสมสมควรเป็นสิ่งที่ดีมาก ๆ ในด้านทัศนคติทางสังคม เช่น (ก) การรวมกลุ่มมีประโยชน์เพราะได้เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา แสดงความคิดเห็น สร้างมนุษยสัมพันธ์ และความเข้าใจกันและกัน (ข) ประโยชน์ในการอยู่ร่วมกับคนอื่น (ค) ได้เรียนรู้ที่จะอยู่กับคนแปลกหน้า สร้างเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ (ง) ได้รู้จักเพื่อนใหม่ ๆ และชายชิ่งในมิตรภาพ เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมกลุ่มอาจจะได้ประโยชน์ในแง่ความรู้ความเข้าใจ แต่ยังไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้เช่นเดียวกับ 4 ค่านที่เกิดการเรียนรู้สูงจนมีการเปลี่ยนแปลงในคะแนนดังกล่าวมาแล้ว

2. ในการเปรียบเทียบคะแนน ซึ่งวัดทันทีหลังจากการเข้ากลุ่มกับคะแนนวัดหลังการเข้ากลุ่มแล้ว 1 เดือน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมุติฐานในข้อที่ 2 ที่ว่า ลักษณะ "คน" หลังจากการเข้ากลุ่มแล้ว 1 เดือน จะแตกต่างจากลักษณะ "คน" หลังจากการเข้ากลุ่ม การค้นพบนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของเอลเปอร์สันและคณะ (Alperson, et al., 1971) ที่พบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่วัดทันทีหลังจากการเข้ากลุ่มกับคะแนนที่วัดหลังจากการเว้นระยะ¹ แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของคิมบอลด์และเกลโซ (Kimball and Gelsso, 1974) ที่พบว่าไม่มีความแตกต่าง

¹Alperson et al., quoted in Peter B. Smith, "Controlled Studied of the Outcome of Sensitivity Training", p. 598

ระหว่างคะแนนที่วัดหลังจากเข้ากลุ่มกับคะแนนที่วัดหลังจากการเว้นระยะ 1 เดือน และงานวิจัยของควินแนน ฟูลด์ และไรท์ (Quinan, Foulds and Wright, 1975) และเทรปปา และฟริก (Treppa and Frike, 1972) ที่พบผลเช่นเดียวกันนี้ในการเว้นระยะ 6 เดือน นั่นคือ ลักษณะ "คน" ของผู้เข้าร่วมกลุ่มในการวิจัยครั้งนี้เมื่อวัดทันทีหลังจากการเข้ากลุ่มยังคงอยู่แม่วิธีการผ่านไป 1 เดือนก็ตาม และไม่มีลักษณะใด ๆ ในทุก ๆ ด้านที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจจะอภิปรายถึงสาเหตุต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1 อาจเนื่องมาจากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1.1 คือ ประสมการณ์ในกลุ่มมีเพียง 4 คนดังที่กล่าวมาแล้ว และแม้ว่าจะเว้นระยะในการติดตามผลก็ยอมไม่พบว่าลักษณะคนในคานอื่น ๆ จะเกิดการเปลี่ยนแปลง

2.2 อาจเนื่องมาจากสภาพสิ่งแวดล้อม คือ ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับในกลุ่มนี้ยังไม่ได้นำไปใช้ในชีวิตจริง จึงทำให้ไม่เห็นประโยชน์และเกิดการเปลี่ยนแปลงดังที่ ไอรา เจ. กอร์ดอน (Ira J. Gordon, 1970) อ้างถึง เฟสติงเจอร์

(Festinger) ว่า "บุคคลจะประเมินตนเอง หรือเปลี่ยนแปลงการประเมินตนเองก็ต่อเมื่อการแสดงออกหรือการกระทำต่าง ๆ ของเขาได้เปรียบเทียบกับบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา (Significant Others) และได้รับการประเมินตนเองก่อน"¹ คือสภาพสังคมเดิมของผู้เข้าร่วมกลุ่มแตกต่างจากสภาพในกลุ่ม ทำให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มไม่สามารถนำความรู้ที่ได้อะไรมาใช้ ดังที่ลิบเบอร์แมนและคณะ (Liberman et al., 1973) ได้ศึกษาผล หลังจากการได้เข้าร่วมกลุ่มแล้ว เพื่อศึกษาว่าในช่วงระยะเวลาที่เว้นระยะ 6 เดือนนั้น ผู้เข้าร่วมกลุ่มสามารถนำเอาประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริงได้หรือไม่ สมาชิกจำนวนหนึ่งรายงานว่าไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เพราะเมื่อกลับมาสู่สภาพ

¹Ira J. Gordon, Human Development (Bombay: D.E, Taraparevale, Sons and Co., 1970): 366.

สังคมเดิม สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมไม่เหมือนสภาพในกลุ่ม จึงไม่อำนวยความสะดวกให้มีโอกาส
 นำเอาประสบการณ์ไปใช้¹ และตรงกับที่ สมิทซ์ (Smith, 1975) ได้กล่าวว่
 "สภาพสังคมหลัง การเข้ากลุ่มนั้นมีส่วนสำคัญต่อการ เปลี่ยนแปลงของคะแนนของการติดตาม
 ผล"² โดยเขาได้อ้างจากข้อค้นพบที่พบจากการวิจัยของเขาเองที่พบว่า การจัดประส-
 การณ์แบบกลุ่มแบบบุคลากรในองค์การต่าง ๆ มักจะพบว่ามีความสูงขึ้นเมื่อวิเคราะห์ติด
 ตามผล ในขณะที่กลุ่มที่จัดแก่สมาชิกคนอื่น ๆ มักล้มเหลว ซึ่งเขาได้สรุปว่า สาเหตุที่เป็น
 เช่นนี้ เนื่องจากหลังจากเข้ากลุ่มแล้ว เขารวมกลุ่มก็กลับไปสู่สถานที่ทำงานร่วมกัน เช่น
 เดิม ซึ่งทำให้สภาพสังคมยังมีความคล้ายคลึงกับสภาพในกลุ่ม อันเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้
 เขารวมกลุ่มได้มีโอกาสนำเอาความรู้ที่ใ้มาใช้ และเห็นประโยชน์มากขึ้น จึงทำให้มี
 คะแนนเพิ่มขึ้นเมื่อติดตามผล

2.3 อาจเนื่องมาจากการที่กลุ่มไม่เน้นความสำคัญของการนำไปใช้ และ
 เห็นประโยชน์ในการนำไปเป็นข้อคิดสำหรับตนและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นใน
 บางโอกาสจึงทำให้พลาดโอกาสในการที่จะนำไปเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนา "ตน"
 ของผู้เขารวมกลุ่ม

ควยเหตุที่กล่าวมา อาจจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ไม่พบความแตกต่างในคะแนน
 ที่วัดทันทีหลังจากการ เข้ากลุ่มและคะแนนที่วัดเมื่อเว้นระยะ 1 เดือน

3. เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนความแตกต่างที่วัดก่อนการ
 เข้ากลุ่มและวัดทันทีหลังจากการ เข้ากลุ่มกับความแตกต่างที่วัดครั้งก่อนการ เขารวมกลุ่ม
 และเมื่อวัดหลังจากการ เว้นระยะ 1 เดือน ไม่พบความแตกต่าง ซึ่งไม่สนับสนุนสมมุติ-
 ฐานในข้อที่ 3 ที่ว่า ความแตกต่างระหว่างลักษณะ "ตน" ก่อนการ เข้ากลุ่มกับลักษณะตน
 หลังจากการ เข้ากลุ่ม จะแตกต่างจากความแตกต่างระหว่าง "ตน" ก่อนการ เขารวมกลุ่ม

¹Liberman. et al., "Encounter Groups.....," p. 151.

²Smith, "Controlled Studies of, " p. 617.

กับลักษณะ "คน" หลังจากการ เขากลุ่มไปแล้ว 1 เดือน แสดงให้เห็นว่า ในการวิจัยครั้งนี้โดยมีการติดตามผล 1 เดือนนั้น พบว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับเวลาที่เว้นระยะ แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทันทีหลังจากการ เขากลุ่ม นั่นคือ ในการจัดกลุ่มนี้ การเปลี่ยนแปลงที่พบเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทันทีหลังจากการ เขากลุ่ม และในคนที่ไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็ไม่มี การเปลี่ยนแปลงแม้จะเว้นช่วงระยะเวลาก็ตาม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในช่วงเวลาที่เว้นระยะ 1 เดือนนั้น ผู้เข้าร่วมกลุ่มยังไม่ได้มีโอกาสได้นำความรู้ไปใช้สิ่งที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 2.1

4. จากการวิเคราะห์แบบสอบถามแบบปลายเปิด พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมกลุ่มมีความรู้สึก ทัศนคติ และข้อคิดเห็นในทางที่มีประโยชน์กับตนเอง ทั้งในด้านผู้นำกลุ่ม กิจกรรม เวลา และสถานที่ และข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับในการนำไปประยุกต์ใช้ ดังนี้

4.1 ในด้านผู้นำกลุ่ม โดยส่วนใหญ่มีความรู้สึก ทัศนคติ และข้อคิดเห็นต่อผู้นำกลุ่มในทางที่ดีในฐานะผู้นำกลุ่ม เช่น (ก) ควบคุมกลุ่มได้ดี ไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง (ข) เปิดโอกาสให้พูดอย่างเสรี (ค) ยอมรับฟังความคิดเห็น (ง) วางตัวเป็นกลาง ประนีประนอม (จ) กระตุ้นให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นโดยทั่วถึง ฯลฯ นอกจากนี้ยังรวมถึงในด้านบุคลิกภาพของผู้นำกลุ่ม เช่น (ก) เป็นกันเอง อ่อนนุ (ข) ราบรื่น แจ่มใส จนไม่รู้สึกถูกทอดทิ้ง (ค) แต่งบทบาทได้เหมาะสม เมื่ออยู่ในช่วงการนำกลุ่มและไม่อยู่ในกลุ่ม (ง) บุคลิก หน้าตา ทำให้สมาชิกอยากพูด อยากแสดงความคิดเห็น ฯลฯ

4.2 ในด้านกิจกรรม สมาชิกเห็นว่ากิจกรรมมีประโยชน์ต่อตัวเองอย่างมาก เช่น ที่บอกว่า (ก) กิจกรรมให้ประโยชน์มาก (ข) กิจกรรมทุกอย่างให้โอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและฝึกตนเองอย่างดี (ค) กิจกรรมทำให้เกิดความไว้วางใจสนิทสนม (ง) กิจกรรมทำให้ใจกว้าง ยอมรับเหตุผล (จ) กิจกรรมแผ่คลายข้อคิด มีประโยชน์ (ฉ) กิจกรรมทำให้รู้จักตนเอง รู้จุดบกพร่อง และนำไปแก้ไข

4.3 ด้านเวลาและสถานที่ พบว่า สมาชิกชอบและประทับใจในเวลา และสถานที่ โดยใค้มอกว่า เหมาะสมดีมากเพราะสงบ แม้จะมีบางคนที่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง

4.4 ในด้านข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับในแง่การนำไปประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวัน ผู้รวมกลุ่มได้แสดงถึงข้อคิดเห็นว่าได้รับประโยชน์อย่างมากและมีประโยชน์แก่ตัวเองทั้งในด้านเกี่ยวกับตนเองในด้านอารมณ์ และเกี่ยวกับตนเองในการสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ด้านการไม่เอาแต่ใจตนเองที่บอกว่า (ก) ทำให้รู้จักกับทั้งความคิดเห็นของผู้อื่น (ข) รู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ เช่น (ก) การรู้จักอดทนในสิ่งที่ไม่พอใจ ด้านความไม่ท้อแท้ เช่น (ก) คนเราไม่ควรฝังใจและกังวลกับอดีต ควรทำปัจจุบันให้ดีที่สุด (ข) จงเรียนรู้ที่จะต่อสู้อุปสรรคและปัญหา มากกว่าคิดหนีหรือปลง (ค) ใค้เข้าใจว่าคนเราแตกต่างกันระหว่างบุคคล แต่เราก็สามารถปรับปรุงตัวเอง และทำอะไรที่ดีที่สุดสำหรับตัวเองได้ในด้านการไม่เพ้อฝัน เช่น (ก) การทำอะไร ถ้าเราทำใค้ได้อย่างเหมาะสมสมควรเป็นสิ่งที่ดีมาก ๆ และใน ด้านเกี่ยวกับตนเองในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น (ก) รู้จักระมัดระวังการกระทำ การพูดที่จะกระทบกระเทือนความรู้สึกผู้อื่น (ข) ใค้เรียนรู้ในการอยู่รวมกันกับคนแปลกหน้า สร้างเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (ค) การรวมกลุ่มมีประโยชน์เพราะใค้เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา แสดงความคิดเห็น สร้างมนุษยสัมพันธ์และความเข้าใจกันและกัน (ง) ประโยชน์ในการอยู่รวมกับคนอื่น (จ) ใค้รู้จักเพื่อนใหม่ ๆ และซาบซึ้งในมิตรภาพ เป็นต้น

4.5 เมื่อเปิดโอกาสใค้ผู้เข้าร่วมกลุ่มเสนอขอเสนอแนะ ก็มีบางคนใค้กล่าวว่า (ก) กิจกรรมทุกอย่างดีแล้ว (ข) ควรมีการถ่ายรูปไว้เพื่อความประทับใจ แต่ก็มีหลายคนใค้เสนอแนะใค้ให้มีการรวมทำกิจกรรมมากกว่านี้ บางคนรู้สึกว่เวลาดสั้นเกินไป ควรมากกว่านี้ และมีบางคนใค้เสนอแนะใค้เผยแพร่กิจกรรมกลุ่มแบบนี้

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดทั้ง 5 ข้อ ซึ่งเป็นไปในทางที่ดีเป็นส่วนใหญ่นั้น ยอมแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมกลุ่มมีทัศนคติ ความรู้สึกในทางที่ดีในการจัดกลุ่มครั้งนี้ โดยเฉพาะในข้อที่เกี่ยวกับข้อคิดและประโยชน์ที่คิดว่าได้รับนั้น สมาชิกได้แสดงให้เห็นว่า เขาได้รับประโยชน์อย่างมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มพัฒนาตนเองแบบมาราธอนมีประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมกลุ่มที่ตั้งสมมุติฐานไว้

จากการวิจัยครั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า ประสบการณ์จากกลุ่มพัฒนาตนเองแบบมาราธอนสามารถทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความรู้สึก อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่มีประโยชน์ขึ้นได้ ประกอบกับจากการรายงานความรู้สึกทัศนคติ ของข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่มในแบบสอบถามแบบปลายเปิดได้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนา "ตน" อันเป็นจุดประสงค์ของกลุ่มพัฒนาตนเองอย่างชัดเจน